

locale în efectuarea acestor schimburi, așa cum vom vedea într-un paragraf următor.

Importurile, cuprinzând în principal mărfuri de lux și mirodenii, venite « de peste mare » sau aduse pe drumurile de uscat, au fost continuate și treptat amplificate și după instaurarea dominației otomane în Balcani. Cum însă drumurile de pe uscat și pe apă se aflau în stăpînirea otomană, mărfurile respective încep a fi cunoscute, mai ales din a doua jumătate a secolului al XV-lea înainte, sub numele de « turcești ». O scrisoare a voievodului Laiotă Basarab reamintește pîrgarilor Brașovului, la 1476, că « orice marfă vine din țara turcească în țara noastră, fie piper, fie mătase, fie orice (altă) marfă, noi nimic nu oprim și nu împiedicăm ca să treacă la voi, ci toată intră în mîinile voastre. . . »¹. Este obișnuitul tranzit destinat Transilvaniei cu articole venite pe Marea Neagră sau pe la vadurile Dunării. Tot astfel, un act din 20 ianuarie 1505, privind vama de la Genune — pe valea Oltului, la hotarul cu Transilvania — reamintește că taxa de 3% se ia « din toate cumpărăturile turcești și din cumpărăturile ungurești, mari și mici, de la toate, din o sută, trei »². Marfa « turcească » este trecută și într-alt document, din 26 martie 1570, confirmînd o situație mai veche și privind o altă trecere spre Transilvania, pe la Vilcan³.

Proveneaua acestor mărfuri, mai ales în secolul al XVI-lea, și din atelierele Peninsulei Balcanice? Lucrul este posibil, judecînd atît după situația din perioada anterioară cuceririi otomane⁴, cît și după datele secolului al XVII-lea, cînd tarifele vamale ale Țării Românești, de exemplu, cel din 1675—1676, reconfirmat la 1691, cuprinde, la importuri, « poveri » de Sofia, Tîrnovo și Rumelia, în primul rînd țesături și covoare⁵.

Ce cuprindeau mărfurile « de peste mare » sau « turcești »?

Tratatul de comerț încheiat de voievodul Mircea cel Bătrîn cu brașovenii, la 6 august 1413 enumeră articolele ce soseau pe calea Mării Negre: piper, șofran, bumbac, camelot, piei de tot felul, deci, într-o enumerare succintă: mirodenii, materii prime pentru tors și țesut, țesături, piei, precum și « alte mărfuri » nespecificate⁶. Detalierea lor, în lipsa catastifelor de vamă unde se treceau toate articolele, atît pentru import, cît și pentru tranzit, se poate face după registrele vicesimale ale Brașovului, unde sînt înșiruite produsele orientale ce soseau din Țara Românească în Transilvania⁷.

¹ I. Bogdan, *op. cit.*, p. 129. O altă scrisoare, similară, la p. 125.

² *DIR*, XVI, B, 1, p. 26—27 (nr. 20).

³ *Ibidem*, XVI, B, 3, p. 350 (nr. 403). Cf. actele din 6 octombrie 1587 (XVI, B, 5, p. 331—332) și din 9 ianuarie 1593 (XVI, B, 6, p. 62).

⁴ Descoperirea de la Gogoșu, unde s-a găsit argintărie lucrată probabil în Bulgaria în secolul al XIV-lea. (în Oltenia, în vecinătatea Dunării, la 65 km în jos de Tr.-Severin): D. Berciu și E. Comșa, *Săpăturile de la Balta Verde și Gogoșu* (1949 și 1950) în « Materiale », vol. II, 1956, p. 461—465 și 489.

⁵ *Anatefierul. Condicta de porunci a vistieriei lui Constantin Brîncoveanu*, ed. Dinu C. Giurescu, în *SMIM*, V, 1962, nr. 200. Și în tezaurul de la Covei de la începutul secolului XVI, unele piese de argintărie au probabil o proveniență sud-dunăreană: Marcel Romanescu, *Tezaurul de la Covei*, în *RIR*, XVII, 1947, 1, p. 27—29. V. Vătășianu, *Istoria artei feudale în țările române*, I, 1959, p. 903—904.

⁶ I. Bogdan, *op. cit.*, p. 5 (nr. 1).

⁷ Vezi pentru anul 1503, R. Manolescu, *Schimbul de mărfuri dintre Țara Românească și Brașov, în prima jumătate a sec. XVI*, în *S.M.I.M.*, vol. II, 1957, p. 172—173; pentru anii 1543—1550: *Quellen zur Geschichte der Stadt Kronstadt*, vol. III, Brașov, 1876, p. 244—245, 248, 305, 367—368, 428, 465, 532, 589 (respectiv pentru anii 1543, 1544, 1545, 1546, 1547, 1548, 1549, 1550).